

Til Miljøstyrelsen

J.nr. 22/18764

25. maj 2022

Høringsvar til udkast til Natura 2000-planer 2022-2027

Miljøstyrelsen har sendt udkast til Natura 2000-planer i offentlig høring. Nationalpark Kongernes Nordsjælland omfatter helt eller delvist 7 Natura 2000-områder, som i alt dækker ca. 75 % af nationalparken. Det drejer sig om følgende områder:

- 130. Teglstrup Hegn og Hammermølle Skov
- 131. Gurre sø
- 132. Rusland
- 133. Gribskov, Esrum Sø, Esrum Å og Snævret Skov
- 134. Arresø, Ellemose og Lille Lyngby Mose
- 135. Tisvilde Hegn og Melby Overdrev
- 260. Tokkekøb Hegn, Grønholt Hegn og Ny Hammersholt

Forvaltning af Natura 2000 har stor betydning for nationalparkens naturkvalitet

Bestyrelsen for fonden for Nationalpark Kongernes Nordsjælland (herefter nationalparken) skal indledningsvist anerkende det store arbejde, planerne er udtryk for, og ikke mindst den store viden om naturtyper og arters forekomst og naturtilstand, som basisanalyserne indeholder, og som udgør et værdifuldt grundlag for nationalparkens arbejde med at styrke den øvrige natur i nationalparken.

Nationalparken vil i den forbindelse kvittere for, at der i planerne er henvist til, at områderne helt eller delvist ligger inden for nationalparkens grænser. Forvaltningen af Natura 2000-områderne har stor betydning for naturindholdet i nationalparken hvad angår de naturtyper og arter, som er omfattet af EU-forpligtelserne. Der er således et vigtigt samspil mellem forpligtelserne, der følger af udpegningen som Natura 2000-områder, og udpegningen som nationalpark.

Nationalparken ønsker at bemærke, at det derfor er af stor værdi for nationalparken, at myndighederne gør den nødvendige indsats for at udmønte Natura 2000-planerne. Det er vigtigt både at forvalte de eksisterende naturtyper og arters levesteder, og at genoprette, hvor det måtte være nødvendigt.

Nationalparken må i den sammenhæng udtrykke en vis bekymring for, om de meget beskedne forslag til aktiv indsats, som i planerne ofte er udtrykt med mere generiske retningslinjer eller begrænser sig til nogle få hektar pr. naturtype, er tilstrækkelige til at varetage forpligtelserne eller om de er for uambitiøse. Denne bekymring skal især ses i lyset af, at de tilbagevendende artikel 17-rapporter viser, at der er meget lang vej til gunstig bevaringsstatus for mange arter og naturtyper, og hvor en indsats i Natura 2000-områderne skulle være en af de bærende søjler i at opnå målsætningen.

Komplementerende indsats for naturen

Det er et gennemgående element i planerne, at det er nødvendigt at gøre en aktiv indsats for en lang række af arterne og naturtyperne, hvor f.eks. pleje og genopretning er helt afgørende virkemidler. Basisanalyserne viser bl.a. store udfordringer med uhensigtsmæssig hydrologi, nærings-salte, for svag sammenhæng i naturen osv.

Nationalparken kan i sagens natur ikke overtage de forpligtelser, som myndighederne har i forhold til at leve op til direktiver. Men nationalparken kan bidrage hvor der i øvrigt er komplementerende behov for en indsats. Det gælder arter og naturtyper ud over dem på udpegningsgrundlaget, f.eks. rødlistede arter og naturtyper, udenfor men også indenfor Natura 2000-områderne. Nationalparken vil i den forbindelse bemærke, at det er afgørende, at forvaltningen af de øvrige forskelligartede hensyn til f.eks. rødliste-arter og anden natur i tilbagegang kan varetages parallelt med forpligtelserne til at leve op til direktivet.

Nationalparken vil fortsætte arbejdet med at gennemføre komplementerende indsatser for andre arter og naturtyper, også i Natura 2000-områder. Bl.a. for EU-beskyttede arter som løgfrø og spidssnudet frø. Her kan nationalparkens indsats være med til at forbedre arternes bevaringsstatus i overensstemmelse med de internationale forpligtelser. Nationalparkens virkemidler vil, inden for de rammer, nationalparkloven giver, have fokus på i samarbejde med nationalparkens lods-ejere og myndigheder især at skabe større sammenhæng i naturen, få vandet tilbage i landskabet, skabe ny natur og forbedre levesteder for arter, f.eks. gennem genopretning af natur.

Særligt om forvaltning af skovene

Forvaltning af skvområderne har stor betydning i nationalparken, hvor halvdelen af arealet er skovdækket, og langt størstedelen er udpeget som Natura 2000-områder.

Som noget nyt indgår det i indsatsprogrammerne, at urørt skov kan indgå som et virkemiddel til at opnå målsætningerne for områderne. Det fremgår således af de område-specifikke retningslinjer for alle planer:

”Urørt skov (permanent ophør af drift m.v.) kan være en mulighed af hensyn til naturtyper og tilknyttede arter og fugle. Ved udlæg til urørt skov skal der tages hensyn til levesteder for særligt følsomme arter...”

Nationalparken noterer sig i den sammenhæng, at det samtidig af Natura 2000-planernes generelle retningslinjer fremgår, at:

"For skovnaturtyper, hvor det vurderes nødvendigt af hensyn til bevarelse af skovnaturtyper på udpegningsgrundlaget, sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter."

Ud over at planerne dermed i sig selv understreger behovet for en aktiv indsats allerede i forhold til udpegningsgrundlaget, skal nationalparken gøre opmærksom på, at der er tilsvarende behov at varetage i forhold til andre arter eller naturtyper i Natura 2000-områderne, som ikke nødvendigvis er omfattet af udpegningsgrundlaget. Det er således vigtigt at sikre sig, at evt. anvendelse af urørt skov som virkemiddel i Natura 2000-områderne ikke medfører negative konsekvenser for andre arter og naturtyper.

Særligt om forstyrrelser af arter

Nationalparken oplever et stigende publikumspres, især på de statsligt ejede arealer, som ofte er udpeget som Natura 2000-område. Dette har været forstærket af Covid-pandemien.

Nationalparken ønsker at bemærke, at dette stigende publikumspres bør tages i betragtning som et vigtigt opmærksomhedspunkt i basisanalysernes konklusioner om, hvorvidt færdsel negativt kan påvirke arter, som er sårbare over for forstyrrelser, f.eks. rød glente og havørn, og ligeledes også afspejles i indsatserne.

Nationalparken skal i den sammenhæng gøre opmærksom på, at nationalparken i samarbejde med lokale myndigheder og organisationer løbende arbejder for, at publikum tager de nødvendige hensyn, når de færdes i naturen.

Særligt om indsatser for søer og vandløb

Udkast til Natura 2000-planer forholder sig ikke til kvaliteten af vandløb og til søer over 5 ha, men henviser til vandplanerne, der er i høring parallelt med Natura 2000-planerne. Nationalparken ønsker at bemærke, at dette giver anledning til forundring, da vandplanerne ikke i tilstrækkelig grad rummer de nødvendige indsatser, som kan understøtte Natura 2000-direktivets forpligtelser i forhold til søer og vandløb som naturtyper og levesteder for arter.

Et eksempel er Danmarks største sø, Arresø, som er et markant naturelement i nationalparken og del af Natura 2000-område 134. Arresø er i dårlig økologisk tilstand og kræver en aktiv indsats i form af sø-restaurering. Nationalparken ønsker at bemærke, at det derfor er bekymrende, at Arresø ikke i vandplanerne er udpeget til restaurering. Nationalparken er bekendt med, at borgmestrene i de tre Arresø-kommuner i brev af 29. marts 2022 til miljøministeren har pointeret behovet for at Arresø restaureres.

Tilsvarende ses vandløb som Pandehave Å (del af Natura 2000-område 132) heller ikke at være omfattet af indsatser efter vandplanerne, og dermed heller ikke vil bidrage til at opfylde forpligtelsen efter habitatdirektivet til at sikre vandløbsnaturtypen

Nationalparken skal på den baggrund anmode om, at Miljøstyrelsen sikrer sig, at der er den nødvendige sammenhæng mellem vandplanernes indsatser og varetagelsen af de forpligtelser, der gælder i forhold til Natura 2000-områderne.

Med venlig hilsen

Per Kølster
Formand for nationalparkfondens bestyrelse